

ROZPOČTOVÁ KONTROLA

Kontrola európskeho rozpočtu sa vykonáva v každej európskej inštitúcii a na úrovni členských štátov. Dvor audítorov a Parlament vykonávajú dôležitú kontrolnú činnosť na rozličných úrovniach. Parlament každoročne skúma plnenie rozpočtu, aby mohol Európskej komisii, ostatným európskym inštitúciám a agentúram Únie udeliť absolútorium.

PRÁVNY ZÁKLAD

- Články 287, 317, 318, 319, 153 a 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (pozri najmä hlavu II kapitoly 7 o zásade riadneho finančného hospodárenia a výkonnosti a hlavu XIV o externom audite a absolútoriu).
- Medziinštitucionálna dohoda medzi Európskym parlamentom, Radou a Komisiou z 2. decembra 2013 o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových otázkach a riadnom finančnom hospodárení, časť III.
- Rokovací poriadok Európskeho parlamentu, hlava II, kapitola 6, články 99, 100 a 104; hlava V, kapitola 2, článok 134; príloha IV.

CIELE

Zabezpečiť zákonnosť, presnosť a riadne finančné hospodárenie v rámci rozpočtových operácií a systémov finančnej kontroly, ako aj riadne finančné hospodárenie v rámci európskeho rozpočtu (hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť), pričom Európsky dvor audítorov a Európsky parlament dbajú na to, aby sa tieto ciele dosiahli (kritériá výkonnosti).

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY

A. Kontrola na vnútroštátnej úrovni

Prvotnú kontrolu príjmov a výdavkov vykonávajú z veľkej časti vnútroštátne orgány. Tie si zachovali právomoci najmä v oblasti tradičných vlastných zdrojov (pozri informačný

list [1.4.1](#)), pre ktorú majú k dispozícii potrebné postupy na výber a kontrolu týchto súm. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že 26. mája 2014^[1] Rada prijala súbor legislatívnych opatrení vrátane nového rozhodnutia o vlastných zdrojoch, ktorými sa zavádzajú určité zmeny systému týchto zdrojov na roky 2014 – 2020. Nové pravidlá týkajúce sa vlastných zdrojov platia od nadobudnutia účinnosti tohto rozhodnutia, 1. októbra 2016, s retroaktívnym účinkom od 1. januára 2014. Výber tradičných vlastných zdrojov má však pre inštitúcie Európskej únie veľký význam. Rozpočtová kontrola sa vykonáva aj prostredníctvom boja proti podvodom (pozri informačný list [1.4.6](#)). Operačné výdavky spadajúce pod Európsky poľnohospodársky záručný fond (EPZF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) a ostatné štrukturálne fondy tiež kontrolujú najskôr orgány členských štátov.

B. Kontrola na úrovni Únie

1. Vnútoraná kontrola

V každej inštitúcii vykonávajú kontrolu povoľujúci úradníci a účtovníci a následne interný audítor príslušnej inštitúcie.

2. Vonkajšia kontrola: vykonáva ju Dvor audítorov (pozri informačný list [1.3.12](#)).

Vonkajšiu kontrolu vykonávajú národné kontrolné úrady a Európsky dvor audítorov, ktorý každoročne predkladá rozpočtovému orgánu podrobné správy v súlade s ustanoveniami článku 287 ZFEÚ, konkrétne:

- vyhlásenie o vierohodnosti (DAS), ktoré sa týka vierohodnosti vedenia účtov, ako aj zákonnosti a správnosti príslušných operácií,
- výročnú správu o plnení všeobecného rozpočtu vrátane rozpočtov všetkých inštitúcií a pridružených orgánov,
- osobitné výročné správy, ktoré sa týkajú orgánov a agentúr Európskej únie,
- osobitné správy o špecifických otázkach (audity výkonnosti),
- audítorské správy a stanoviská,
- preskúmania, ktoré sa týkajú politik a tém riadenia, analyzujú oblasti alebo otázky, ktoré ešte nie sú predmetom auditu, alebo sa vytvára faktický základ pre určité témy (do septembra 2019 mali preskúmania niekoľko podkategórií: situačné správy, informačné dokumenty a rýchle preskúmania).

Dvor audítorov predkladá aj správy o poskytovaní a prijímaní pôžičiek a o Európskom rozvojovom fonde (ERF).

3. Kontrola na politickej úrovni: vykonáva ju Európsky parlament.

Výbor Európskeho parlamentu pre kontrolu rozpočtu je zodpovedný za prípravu pozície Parlamentu, a najmä za:

- kontrolu plnenia rozpočtu Únie a ERF,
- uzavretie predloženia a auditu účtovných závierok a súvah Únie, jej inštitúcií a všetkých orgánov, ktoré financuje,

[1]Rozhodnutie Rady z 26. mája 2014 o systéme vlastných zdrojov Európskej únie (2014/335/EÚ, Euratom), Ú. v. EÚ, L 168, 7.6.2014 s. 105.

- kontrolu finančných činností Európskej investičnej banky (pozri informačný list [1.3.15](#)),
- kontrolu rentability rozličných foriem európskeho financovania pri uplatňovaní politik Únie,
- posudzovanie podvodov a nezrovnalostí pri plnení rozpočtu Únie, prijímanie opatrení zameraných na prevenciu a stíhanie takýchto podvodov a nezrovnalostí a za ochranu finančných záujmov Únie všeobecne.

Výbor tiež pripravuje rozhodnutia o absolutóriu.

POSTUP UDELENIA ABSOLUTÓRIA

Raz ročne udeľuje Parlament Komisii absolutórium za plnenie rozpočtu za rok n-2, a to na základe odporúčania Rady a po preskúmaní správ o činnosti generálnych riaditeľstiev Komisie, výročnej správy o hospodárení a vykonávaní rozpočtu Komisie, hodnotiacej správy (podľa článku 318) a výročnej správy Dvora audítorov, ako aj odpovedí Komisie a ostatných inštitúcií na otázky Parlamentu (článok 319 ZFEÚ). Členovia Výboru pre kontrolu rozpočtu pripravujú pozíciu Parlamentu k osobitným správam Dvora audítorov, obvykle vo forme pracovných dokumentov, ktoré poskytujú usmernenia hlavnému spravodajcovi pre absolutórium. Komisia a ostatné inštitúcie musia prijať opatrenia na základe pripomienok Európskeho parlamentu uvedených v uznesení o absolutóriu (článok 319 ods. 3 ZFEÚ a článok 262 nariadenia o rozpočtových pravidlách). Parlament takisto každoročne udeľuje absolutórium ostatným inštitúciám a agentúram. Komisii udeľuje osobitné absolutórium za vykonávanie opatrení súvisiacich s ERF, pretože tieto opatrenia zatiaľ nie sú zahrnuté do všeobecného rozpočtu. Rozhodnutie Parlamentu o absolutóriu a jeho uznesenie o plnení všeobecného rozpočtu EÚ, oddiel I – Európsky parlament sú určené predsedovi Parlamentu.

Parlament spravidla skúma správy o absolutóriu na plenárnej schôdzi do 15. mája (článok 260 nariadenia o rozpočtových pravidlách). O udelení absolutória sa preto až na niektoré výnimky hlasuje počas plenárnej schôdze v daný mesiac a v prípade, že sa udelenie odloží, hlasuje sa o ňom počas októbrovej plenárnej schôdze. Ak návrh na udelenie absolutória nie je schválený väčšinou alebo ak sa Parlament rozhodne odložiť svoje rozhodnutie o absolutóriu, informuje príslušné inštitúcie a agentúry o dôvodoch odkladu rozhodnutia o absolutóriu. Od týchto inštitúcií a agentúr sa vyžaduje, aby bezodkladne prijali opatrenia na odstránenie prekážok pre rozhodnutie o absolutóriu. Výbor pre kontrolu rozpočtu potom do šiestich mesiacov predloží novú správu s novým návrhom na udelenie alebo zamietnutie absolutória.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

A. Vývoj právomocí

V rokoch 1958 až 1970 bol Európsky parlament informovaný o rozhodnutiach Rady o udelení absolutória Komisii za plnenie rozpočtu. V roku 1971 získal právomoc udeľovať absolutórium spolu s Radou. Od 1. júna 1977, keď nadobudla účinnosť zmluva z 22. júla 1975, má právomoc udeľovať sám na odporúčanie Rady absolutórium

za plnenie rozpočtu. Treba tiež uviesť, že Európsky parlament prostredníctvom svojich gestorských výborov organizuje vypočítania dezignovaných komisárov a Výbor pre kontrolu rozpočtu organizuje vypočítania dezignovaných členov Dvora audítorov a kandidátov z užšieho výberu na pozíciu generálneho riaditeľa Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF), ako aj členov dozorného výboru úradu OLAF. Bez týchto vypočítaní v Parlamente tieto miesta nemožno obsadiť. Napokon je potrebné poznamenať, že generálneho riaditeľa úradu OLAF vymenúva Európska komisia po konzultácii s Európskym parlamentom a Radou a že členovia dozorného výboru úradu OLAF sú vymenúvaní na základe spoločnej dohody Európskeho parlamentu, Rady a Komisie.

B. Využívanie absolutória

Európsky parlament môže rozhodnúť o odklade udelenia absolutória, ak nie je spokojný s niektorými aspektmi hospodárenia Komisie s rozpočtom. Odmietnutie udelenia absolutória možno považovať za rovnocenné so žiadosťou o odstúpenie Komisie. Táto hrozba sa naplnila v decembri 1998: po hlasovaní na plenárnom zasadnutí, na ktorom bol návrh na udelenie absolutória zamietnutý, bola ustanovená skupina piatich nezávislých expertov, ktorá vyšetrovala obvinenia Komisie z podvodu, zlého hospodárenia a rodinkárstva. Celé kolégium komisárov odstúpilo 16. marca 1999.

Pokiaľ ide o absolutórium Komisii za plnenie všeobecného rozpočtu Európskej únie, treba pripomenúť, že Európsky parlament zaviedol počas postupu udelenia absolutória za rozpočtové roky 2011 a 2012 dva nové prvky: overovanie zákonnosti a správnosti výdavkov, s ktorými sa stále viac spája hodnotenie výkonnosti (článok 318 ZFEÚ, hodnotiaci správa o financiách Únie založená na dosiahnutých výsledkoch), ale aj skutočnosť, že rozhodnutie o absolutóriu môže byť rozhodnutie „vyvážené“ prípadnými výhradami týkajúcimi sa určitých politických oblastí.

Hoci v zmluve sa hovorí iba o absolutóriu Komisie, Európsky parlament v záujme transparentnosti a demokratickej kontroly udeľuje samostatné absolutória aj ostatným inštitúciám a orgánom a každej agentúre alebo podobnému orgánu (ustanovenia o absolutóriu pre decentralizované agentúry a verejno-súkromné partnerstvá sú zakotvené v ich zakladajúcich nariadeniach). Európsky parlament na plenárnej schôdzi v apríli 2009 v rámci postupu udelenia absolutória za rok 2007 odložil udelenie absolutória Rade ministrov preto, že mu odmietla poskytnúť požadované informácie, ktoré by mu boli umožnili udeliť jej absolutórium. Od toho roka sa absolutórium Rade odkladá a neudeľuje.

Ako už bolo uvedené, Komisia, ostatné inštitúcie a agentúry podávajú správu o opatreniach, ktoré prijali na základe pripomienok uvedených v uzneseniach o absolutóriu Európskeho parlamentu. Členské štáty informujú Komisiu o opatreniach prijatých na základe pripomienok Parlamentu a Komisia ich zohľadní vo svojej správe o pokroku (článok 262 nariadenia o rozpočtových pravidlách).

C. Ďalšie nástroje

Špecializované výbory Parlamentu tiež prispievajú k zabezpečeniu efektívneho vynakladania prostriedkov Únie, aby sa chránili záujmy európskych daňových poplatníkov. Okrem toho členovia Výboru pre kontrolu rozpočtu pri viacerých príležitostiach diskutovali so zástupcami príslušných výborov parlamentov členských

štátov, národných dozorných orgánov a colných orgánov. Poslanci tiež vykonali niekoľko prieskumov priamo na mieste s cieľom zistiť skutočnosti, ktoré sú zdrojom konkrétnych problémov.

Pripomeňme tiež, že v decembri 1995 Parlament prvýkrát využil právo udelené na základe zmluvy a zriadil vyšetrovací výbor a vypracoval správu o údajných podvodoch a nesprávnom úradnom postupe (pozri informačný list [1.4.6](#)).

Lisabonskou zmluvou sa posilnili kontrolné mechanizmy zamerané na výsledky, ktoré sa dosiahli v rámci programov Únie, a Komisia už musí v rámci každoročného postupu udelenia absolútoría predkladať Parlamentu a Rade na základe ich pripomienok súhrnnú hodnotiacu správu.

Rudolfs Verdins
06/2020

